

KS. ANTONI DĘBIŃSKI

SPOTKANIE WYKŁADOWCÓW PRAWA KANONICZNEGO
(Łowicz, 11 kwietnia 1996 r.)

W dniu 11 kwietnia 1996 r. odbyło się w seminarium diecezjalnym w Łowiczu ogólnopolskie spotkanie wykładowców prawa kanonicznego, zorganizowane przez Wydział Prawa Kanonicznego i Świeckiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Tematem spotkania, na które przybyło czterdziestu wykładowców z seminariów diecezjalnych i zakonnych, było miejsce i znaczenie prawa kanonicznego w programie nauczania wyższych seminariów duchownych w Polsce. Obrady poprzedziła msza św. koncelebrzana w kaplicy seminaryjnej, której przewodniczył biskup łowicki Alojzy Orszulik.

1. Otwierając naukową część spotkania, bp A. Orszulik podkreślił doniosłość studium prawa kanonicznego w życiu Kościoła. Wskazał na przykłady praktyki duszpasterskiej, która ujawnia ignorancję naszych wiernych i niektórych duchownych co do istnienia porządku prawnego w Kościele.

Następnie ks. prof. dr hab. Marian Stasiak, dziekan Wydziału Prawa KUL, wskazał, że kanonista syntetyzuje w swoim wykładzie zdobycze współczesnej kultury prawnej oraz dogłębną znajomość dyscyplin teologicznych, które odsłaniają i pozwalają zrozumieć rzeczywistość Kościoła. Dość niski poziom kultury prawnej naszego społeczeństwa winien dodatkowo mobilizować wykładowców prawa kanonicznego do ukształtowania w młodych kapłanach odpowiedniej formacji kościelno-prawnej. Wiele aktualnych wyzwań, jak np. destrukcyjna dyskusja wokół konkordatu, projekt nowej konstytucji, kontakty z samorządami lokalnymi, wskazuje na potrzebę ukształtowania pogłębionej formacji prawnej naszego duchowieństwa.

2. Wprowadzenie do obrad stanowił „dwugłos” ks. prof. Edwarda Góreckiego (PFT Wrocław) i ks. prof. Tadeusza Walachowicza (PFT Poznań). Przedstawili oni miejsce prawa kanonicznego w systemie dyscyplin wykładanych w seminariach duchownych, a także wskazali na wiele trudności w procesie dydaktycznym. Po tym wystąpieniu odbyła się dyskusja. Między innymi ks. Bolesław Orłowski (PFT Wrocław) mówił o korzyściach płynących z praktyk alumnów w sądach kościelnych. Jego zdaniem, praktyki te – prawidłowo przeprowadzone – mogą stanowić istotne dopełnienie formacji duszpastersko-prawnej adeptów seminariów duchownych. Z kolei o. prof. Bronisław Zubert OFM (KUL, WSD oo. Franciszkanów Katowice-Panewniki), wypowiedział się na temat

dotychczasowego systemu kształcenia. Uważa on, że w seminariach następuje przerost dydaktyki; w konsekwencji zbyt mało czasu pozostaje na pogłębione studium osobiste.

3. Kolejnym punktem spotkania była dyskusja panelowa prowadzona przez ks. dr Antoniego Dębińskiego (KUL). Jako pierwszy, głos zabrał ks. dr Ernest Kleinert (WSD Gdańsk). Przedstawił on ramowy program wykładów z prawa na poszczególnych kursach studiów w seminariach duchownych. Na podstawie dokumentów kościelnych, m.in. postanowień Kongregacji Nauczania Katolickiego: „De doctrina iuris canonici candidatis ad sacerdotium tradenda” z 2 kwietnia 1975 i „Ratio institutionis sacerdotalibus pro Polonia” z 10 listopada 1977 r., przedstawił racje o konieczności i zasadności wykładów prawa kanonicznego w seminariach duchownych. W konkluzji postulował, aby ta dyscyplina naukowa była wykładana z uwzględnieniem eklezjologii Vaticanum II i teologii. Przedmiotem wykładów z prawa kanonicznego winien być system prawny zawarty w Kodeksie Prawa Kanonicznego, a także w prawie partykularnym i zwyczajowym.

Do problematyki prawa partykularnego nawiązał ks. prof. Wojciech Góralski (KUL, WSD Łódź). Uzasadniał on potrzebę wykładania tego kierunku, dla którego szeroki margines pozostawia Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r. Dodał, że w okresie od zakończenia soboru Watykańskiego II do 1995 r. siedemnaście diecezji zakończyło swoje synody wydaniem uchwał. Stanowią one źródło prawa partykularnego. Omawiając na wykładach źródła istnienia prawa należy także – prócz innych – wyczerpująco przedstawić: a) Konferencję Episkopatu; b) biskupa diecezjalnego (na synodzie diecezjalnym i poza synodem); c) kapituły generalne kleryckich instytutów zakonów wyjętych i d) zwyczaj partykularny.

Kolejnym zagadnieniem była rola prawa zakonnego w systemie kształcenia alumnów i duchowieństwa. I tak ks. dr Józef Dolina CR (WSD Ełk) uzasadniał, że prawo zakonne winno być omawiane w czasie wykładów kursorycznych dotyczących innych części Kodeksu Prawa Kanonicznego, przede wszystkim w czasie wykładów nt. norm ogólnych (I ks. KPK), Ludu Bożego (II ks. KPK) i przeszkód małżeńskich (ks. IV KPK). Ks. dr hab. Andrzej Dzięga (KUL, WSD Drohiczyń) dodał, że na zajęciach z prawa kanonicznego w poszczególnych seminariach należy przedstawić charyzmat zakonów pracujących w danych diecezjach.

Następnie ks. dr Leszek Adamowicz (KUL), mówił o konieczności znajomości przepisów prawa Kościołów wschodnich. Poznania tej problematyki przez alumnów seminariów łacińskich, oczywiście w zakresie rudymenarnym, wymaga zarówno nauczanie papieskie, jak i praktyka duszpasterska. Ks. Adamowicz przedstawił zagadnienia z dziedziny prawa Kościołów wschodnich, które jego zdaniem winny stanowić integralną część formacji jurystycznej alumnów. Przede wszystkim winny być omawiane te postanowienia Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich (KKKW) z 1990 r., które dotyczą wiernych Kościoła łacińskiego (kanony 37; 41; 322, § 1; 432, 696 §§ 1, 2; 830, § 1; 6916, § 5; 1465). Ponadto w ramach wykładów kursorycznych z prawa kanonicznego należy omawiać normy KKKW, które odnoszą się do relacji międzyobrzędkowych, np. zmian przynależności do obrządku, udzielania sakramentu bierzmowania, władzy asystowania przy zawieraniu małżeństwa pomiędzy katolikami, z których jedna ze stron jest obrządku wschodniego, przeszkód małżeńskich.

Kolejnym przedmiotem dyskusji było prawo wyznaniowe. Ks. Roman Wawro (MWSD Przemyśl) podał szczegółowy i interesujący wykaz tematów (z prawa konstytu-

cyjnego, administracyjnego, rodzinnego, finansowego oraz prawa pracy) oraz źródeł do ich opracowania, które jego zdaniem winny być przedmiotem wykładów prawa wyznaniowego na VI roku. Za koniecznością utrzymania wykładów z prawa wyznaniowego w dotychczasowej formie i wymiarze 15 godz. (I semestr) wypowiedział się również ks. prof. Henryk Misztal (KUL). Według niego, za tym postulatem przemawia m.in. zenująca nieznajomość i niekompetencja niektórych duchownych w podstawowych instytucjach prawa polskiego. Ks. Dzięga wyraził opinię, że niektóre zagadnienia z prawa wyznaniowego należy włączyć do programu dokształcania duchowieństwa, samo zaś prawo wyznaniowe – do grupy dyscyplin podlegających egzaminom proboszczowskim. Jego zdaniem, niektóre kwestie z dziedziny prawa wyznaniowego należy powierzyć specjalistom świeckim.

Po dyskusji panelowej jej krótkiego podsumowania dokonał ks. Dębiński. Na zakończenie ks. dr Janusz Gręźlikowski (WSD Włocławek) zgłosił postulat kontynuowania spotkań wykładowców prawa kanonicznego.

KS. JÓZEF KRUKOWSKI

SYMPOZJUM NA TEMAT PROJEKTU KONSTYTUCJI RP

W dniu 16 grudnia 1995 r. w gmachu KUL odbyło się ogólnopolskie sympozjum na temat projektu Konstytucji RP zorganizowane przez Wydział Nauk Prawnych TN KUL we współpracy z Katedrą Prawa Konstytucyjnego KUL, w którym wzięli udział członkowie i eksperci Komisji Konstytucyjnej oraz prawnicy konstytucjoniści z wydziałów prawa różnych uniwersytetów (UW, UJ, UŁ, UMCS, UAM, UMK, KUL) oraz z PAN. Celem sympozjum była próba oceny projektu tekstu jednolitego konstytucji, przygotowanego przez Komisję Konstytucyjną Zgromadzenia Narodowego, z zastosowaniem kryteriów przyjętych w nauce prawa konstytucyjnego, a zwłaszcza ustosunkowanie się do takich kluczowych problemów, jak: czy projekt ten ma uzasadnienie w systemie wartości podstawowych dla kultury narodowej i ustroju demokratycznego, czy wprowadza nowe elementy do ustroju państwa, czy jest tylko kosmetyką obowiązującej konstytucji.

Autoryzowane teksty referatów i głosów w dyskusji przedstawionych podczas tego sympozjum zostały opublikowane w formie publikacji książkowej pt. *Ocena projektu Konstytucji RP* (red. ks. J. Krukowski, Lublin 1996, ss. 209, TN KUL). Publikacja ta może być materiałem użytecznym w kształtowaniu opinii publicznej przed referendum konstytucyjnym.